ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Излази СРИЈЕДОМ и НЕДЈЕЉОМ. — Уредништво и администрација Његошева Бр. 7 - Рукописи се не враћају — Телефон Уредништва број 64 — Претплата месечно Lit 8·— — Појединац број Lit 1.

УТАКМИЦА НЕРАВНИХ СНАГА

Од првога дана претворио се овај рат у најогорченију борбу тонажа. Цјелокупна сјајска пловидба налази се од 1939 године у грозничавом покрету. До сада је већ увиштена преко једне трећине њеног мирнодопског састава. Са друге стране чине се огромни напори да се претрпљени губитци опет надокнаде. Према послједњим вијестима су од дана Пирл Харбора до данас италијанске, њемачке и јапанске ваздухопловне и поморске снаге разорене 2350 трговачких бродова од укупно 15 милиона тона. Од оних бродова су 1752, од укупно преко 11 милиона тона, потопиле њемачке оружане снаге. Сјеверноамеричке агенције јављају да су бродоградилишта Сједињених Држава од дана Пирл Харбора поринула 321 трговачки брод, од укупно 3,010,500 тона. На тај начин је на 15 милиона тона разорено трговачког бродовља саграђено 3 милиона тона новог бродовља. Ово је жалосни биланс рата против трговачке морнарице од цјне хавајске недеље на овамо. Однос између италијанско-њемачко-јапанских ратараља и америчких конструкција износи тако 5:1.

Из тога се види да је губитак тонаже у овом новом свјетском рату постао знатно већи него што је био између 1914 и 1918 године, а да је бродоградња знатно заостала иза губитака. Та утакмица између губитака и новоградња претставља најважнији елемент у садашњем рату. *Америка улаже све снаге* да ту несразмјерност што више смањи, не руководећи се при томе само ратним обавезама, него — још у знатно већој мјери — својим плановима да послије рата потпуно потисне британску трговачку пловидбу својом новом флотом. Енглези нису у *стању да радом својих бродоградилишта* достигну овом америчаском плану, те су присиљени да мирно посматрају своје истискивање са поља, на којему су се њековима сматрали једини и неоспорни господари. У сјенци великог свјетског рата развија се тако ова не мање огорчена бескрвна борба између двају савезника, разголићујући сву хипокризију која влада у редовима непријатеља Новога Поретка.

Али те поратне брige су заиста преурањене. Ове су ништавне у поређењу са овом главобољом коју Лондону и Вашингтону задаје све јачи ритам потапања, акцијом оружја сила Тројнога пакта, а у прилог реду страшних осовинских мормарица. Сам енглески министар исхране Вултон морао је недавно признати: „Одасност од подморница је данас већа него у најгорим данима прошлог свјетског рата". Најгоре је ипак томе да је енглеска морнарица присиљена да се истовременo налази напоредна у свим дијеловима свијета, што је енглеској политици изигравања малих сила једне против друге увијек успјевало да спријечи. Озај пут показала се политичка игра Тројнога пакта мудрином од Енглеза. Заједничка акција Италије, Њемачке и Јапана распрснула је британску флоту на Атлантику, Средњемном мору, Индијском и Пацифичком океану, а улазак Сједињених Држава и Совјетског Савеза у рат само је још више компликовао ситуацију. Појавила се потреба снабдијевања нових фронтова, па се борна линија продужила за читавих десетак хиљада километара, од Сјеверног Рта до Рта Добре Наде, од Гренланда до Аљаске, од Мадагаскара до ријеке Светог Лоренција, од Панамског канала до Суеца, од Алеутина до Нових Хебрида, те од Арафурског мора до Перијиског залива.

Досадашњи губици трговачког бродовља знатно су парализирали могућности кретања непријатеља сила Тројнога пакта. На једној недавно одржаној конференцији англоамеријанских стручњака у становљено је да је Италији, са којом је у *ратовању* у Сјеверној Африци, гдје се уопште није очекивао никакав отпор, али гдје је ипак, благодарећи бранио осовинске реакције, пљаћена скупа цијена.

Поморски рат Италије, Њемачке и Јапана претвара у једну цјелину. Борба *на свим океанима је једно јединствено* ратовање, чија се иницијатива увијек налазила и данас још налази у рукама сила Тројнога пакта. Гдјегод је непријатељ

ТВРЂАВА СЕВСК ОТЕТА БОЉШЕВИЦИМА

Сјајна јапанска побједа у Златном заливу

Ситуација на Источном фронту

Безуспјешни совјетски офанзивни напори доказују немоћ и деморганизацију

Услед врло тешких губитака претрпљених у послједње вријеме у борбама на сектору южно од Ладошког језера, смањили су бољшевици силу своји напада, који су вршени са знатно смањеним снагама. Сломљени су сви покушаји продора њемачке линије. Многобројни бољшевици лешеви, који леже пред њемачким положајима, показују безпријекиност непрестаних напада, који су, истина, неколико пута на неким тачкама успјели да постигну привидни успјех, али су увијек убијо били крваво одбијени у њемачким противнападима. Њемачка артиљерија и ваздухопловство успјешно су помогли операције, тјерајући са најбољим видљивим резултатима артиљеријске положаје, концентрације трупа у непосредној позадини и саобраћајне путеве. Њеинградска електрична централа поново је више пута погођена гранатама њемачке артиљерије. На Дону је њемачко ваздухопловство успјешно бомбардовало постојећа једног жељезничког чвора на који су бачене читаве *тоне експлозива*. Постојећа и велика складишта намирница и ратног снабдијевања разорена су и запаљена. У широком размеху наочоло су се срушиле такође и зграде. Такође и жељезнички мост преко Дона погођен је и направљен неупотребљивим.

У зони сјеверозападно од Харкова успјело је њемачким трупама да на јуриш освоје значајно мјесто Севск.

БУЖИ — поприште легионара старог и новог вијека

Небо увијек свјетло и јасно, озарено и насмијано. Испод њега се сликовито, шарено и дражесно пружа лука са сјајним или начађеним бродовима, са шареним или сребрним једрима. Још шире и шире азурне, а страшна скоро натприродне боје. Дуж морске обале стере се свјетлијаво жало, гдје се између таласи кстичу бијеле кућице. У уличној гужви мијешају се бијели и мрки људи. Много галаме у увоћеничним нетвртима, много отмјености у европским вилама. Не више Африка, али још ни сасвим Европа, можда обоје заједно — то је Бужи. У западном углу залива, између грова Карбон и Кавало, подиже се град на магнутој обали, слично амфитеатру, те се развија у јединственој јужњачкој лепоти на обронку 700 метара високе Дебел Гуеје, 3 километра од ушћа Вади Сахела.

Није сада, у другом свјетском рату, Бужи први пут постао поприште борби за судбину Европе. Бужи је старо, пратсто огњиште културе, око којега су се често укрштавали мачеви равних народа.

Док се тај град налазио на картаШком тлу, виђао је ускрцавање Ханиибалових и Ханибалових трупа за Италију, доживио је упаде римских освојача и разарача Пунскога царства, те је претстављао одбрамбени и нападачки положај онога Сципиона, којему је историја додијелила почасни надимак „Афрички". Доцније је тај град стотинама година под римским именом Салдае ишао крез еру нових властодржаца све до раздобља касног царства, дијелећи судбину хиљада провинцијских градова.

Онда је одједном тај град доспио у орбит германских аспирација. Гајерих, попаван вандалски краљ, извршио је пљачку на Европи, преко Средоземног мора, да усостави германску власт у Сјеверној Африци. То је било прво половине V вијека. Сјеверна Африка била је у то вријеме римска провинција, у којој су неограничено использавали своју моћ разни римски чиновници и управљачи. У то доба је царски намјесник Бонифацијеве управо покушавао да тамо успостави своју личну суверену власт. Али, будући да се у томе прибјегавао рим тог двора, а још више своји непријатељ Етија, затражио је заштиту од краља Гајерика. *Тај позив вандалском краљу добро* дошао. Он се пребацио са 50.000 Вандала преко Средоземнога мора, вазаво најприје Мауретанију — отприлике данашњи Марокоа — и успоставио тамо, иза леђа римских снага, своју власт. Бонифацијеве је покушао да се супростави војном силом. Али ратује онда без трупе Рима нису биле довољне мазјем германском снагама. Оне су биле приморане и потиране у море и пустиње. Наво 3 годишње борбе стјерао је Гајерих до зјета циља. Рим је морао да се помири са створеним стањем, и насмијани, Исток нега се сликовито, шарено и дражесно пружа лука са сјајним или начађеним бродовима, са шареним или сребрним једрима. Још шире и све шире азурне, а страшна скоро натприродне боје. Дуж морске обале стере се свјетлијаво жало, гдје се између таласи кстичу бијеле кућице. У уличној гужви мијешају се бијели и мрки људи. Много галаме у увоћеничним нетвртима, много отмјености у европским вилама. Не више Африка, али још ни сасвим Европа, можда обоје заједно — то је Бужи. У западном углу залива, између грова Карбон и Кавало, подиже се град на магнутој обали, слично амфитеатру, те се развија у јединственој јужњачкој лепоти на обронку 700 метара високе Дебел Гуеје, 3 километра од ушћа Вади Сахела.

Није сада, у другом свјетском рату, Бужи први пут постао поприште борби за судбину Европе. Бужи је старо, пратсто огњиште културе, око којега су се често укрштавали мачеви равних народа.

Док се тај град налазио на картаШком тлу, виђао је ускрцавање Ханиибалових и Ханибалових трупа за Италију, доживио је упаде римских освојача и разарача Пунскога царства, те је претстављао одбрамбени и нападачки положај онога Сципиона, којему је историја додијелила почасни надимак „Афрички". Доцније је тај град стотинама година под римским именом Салдае ишао крез еру нових властодржаца све до раздобља касног царства, дијелећи судбину хиљада провинцијских градова.

Онда је одједном тај град доспио у орбит германских аспирација. Гајерих, попаван вандалски краљ, извршио је пљачку на Европи, преко Средоземног мора, да усостави германску власт у Сјеверној Африци. То је било прво половине V вијека. Сјеверна Африка била је у то вријеме римска провинција, у којој су неограничено использавали своју моћ разни римски чиновници и управљачи. У то доба је царски намјесник Бонифацијеве управо покушавао да тамо успостави своју личну суверену власт. Али, будући да се у томе прибјегавало рим тог двора, а још више своји непријатеља Етија, затражио је заштиту од краља Гајерика. *Тај позив вандалском краљу добро* дошао. Он се пребацио са 50.000 Вандала преко Средоземнога мора, вазаво најприје Мауретанију — отприлике данашњи Марокоа — и успоставио тамо, иза леђа римских снага, своју власт. Бонифацијеве је покушао да се супростави војном силом. Али ратује онда без трупе Рима нису биле довољне мазјем германском снагама. Оне су биле приморане и потиране у море и пустиње. Наво 3 годишње борбе стјерао је Гајерих до зјета циља. Рим је мо-

Јапанска дјелатност на Тихом Океану

Главни стан јапанских оружаних снага објавио је 29 ов. мј. сљедећи биотен: Јапанско ваздухопловство *на острву Новој* Гвинеји извршило је јуче нападе Јапани взлиз (Нова Гвинеја). те је у борби са непријатељским извиђачким авионима оборило 19 авиона. Сем тога су Јапанци потопили један трансportни брод од 8.000 тона, један други од 3.000 тона, један *конвоја топиљер и један извиђачки брод*. Јапанци су у оном нападу изгубили 2 авиона, који су се са свим својим бомбама бацили на непријатељске бродове.

Јапанске поморске и ваздушне снаге су далекој пучини западно од Аје уништиле једну непријатељску поморску формацију, *састављену од двије крстарице*, и неколико контраторпиљера, те су је нападе. Једна непријатељска крстарица класе „А" и једна друга класе „Б", као и један контраторпиљер су оштећени. Противника формација дала се на ход тога у бјегство у правцу истока. Јапанци су претрпјели у овој бици мијенјају штету.

Једиинице и авиони јапанске морнарице потопили су између 15 и 27 марта и 4 непријатељске подморнице.

Јапанско ваздухопловство, које је *23* и 25 овог мјесеца напало енглеску тврђаву Читагонг, извршило је током *исте* сеће 13 напада на предњу Индију, разоривши 74 авиона. Јапански губитци су неизнатни. Из напада, извеђених 23 и 25 марта, братили су се сви јапански авиони неоштећени у своје базе.

Заповиједници осме британске армије очекује тешке борбе

(Лондон) Генерал Монтомери улутио је Черчилу, јечко трећем, у вијему вјежбе сваку сумњу у тежину задатка наметнутог Англоамеријанцима. Генерал Монтомери изјављује да очекује огорчени отпор од стране Ромела, и да ће борба бити са напјетијем. „Ја сам Пустиња Мејја" пише да је Ромел сигурно сакупио велике људске снаге, те додаје да се осовински војници боре као тигри.

Бројне које јасно говоре о криволичности непријатеља наше цивилизације

Ево званичних бројки, које је Панзенова комисија објавила у биланcу бољшевичких жртвама у Пјатнији и другим земљама Европе.

У Пјатнији: 12 бискупа, 17.981 свештеника и калуђера. У Литванији: страдало 1.355 особа, а 32.995 нестало, похапшено или деportировано. У Латвији: 1.175 особа убијено, 10.911 деportировано, осталог остало сиромашима. У Естонији: 125 и 1941 године 1941 године: 1.471 бацаних у затвор, 1.161 хапшена. У Пољској: 1.100 свештеника убијено, 15.000 мртвих у затворима, 15.000 особа убијено на свој начин, 10.000 особа деportировано између 14 и 21 марта 1941. У Русији: 11.761 свештеника. Побијено 28 владика и 1.221 свештеника, заједно 6.775 бродова, 31.000 кара, 54.500 бицикла, 29.000 возила, 6.000 ауторитета.

Демонстрирајући, Панзенова комисија је дала до знања да се до сада ниједан народ доби ово неслане казне, које су наметнуте од стране Совјетске Русије, а у заједничкој одговорности, и то у свим земљама, гдје су се ратовали Совјети, а у интересу цивилизације.

Народи се дрвета комисија, а у домаћој земљи, и данас чекају да се доказе овог мјесеца. Ово сам сусрет Бија са претставницима Италије и Њемачке смјера се манифестацији солидарности између туниског бејства и сила Осовине против заједничког непријатеља. Овај дана је Беј посјетио сваку нову касарну. Једна националистичка лист, пишући о тој посјети, истакао је да она доказује влаадарево интересовање за јачање тунискога оружаних снага у интересу одбране земље.

Додјела ордена осовинских представника у Тунису

(Тунис) Становништво Туниса је са симпатијама испратило пријем, који је Беј приредио представницима Осовине. Овог мјесеца. Ово сам сусрет Беја са претставницима Италије и Њемачке смјера се манифестацији солидарности између туниског бејства и сила Осовине против заједничког непријатеља. Овај дана Беј посјетио сваку нову касарну. Једна националистичка лист, пишући о тој посјети, истакао је да она доказује влаадарево интересовање за јачање тунискога оружаних снага у интересу одбране земље.

ODLIKOVANJE

potpukovnika g. MAKSIMILIJANA KUSTOCA

Prije nekoliko godina je Zlatna medalja potpukovnik ta Maksimilijan Kustoc bio u Ribnikovu (Srbija) radeći istoimenuti Institut. Ustanova je u Srbiji za vrijeme okupacije bila u Nedićevoj upravi. Ovaj je Institut imao zadatak da ispitivanjem i istraživanjem ...

*Kako nije bilo da naprsti bolje ... ovaj je ... bio ... Institut ... Ovaj je ... Institut ... Ovaj je ... Institut ... Ovaj je

ITALIJANSKA OMLADINA
ponos mlade Evrope

Srećna je zemlja čiji se sinovi bore za njezinu slavu i veličinu, srećna je zemlja čija omladina na prvom mjestu misli na svoju domovinu. Italija je srećna jer ima takve sinove, Italija je ponosna jer je stvorila takvu omladinu. Zdrava, duhovno i fizički jaka, ponosna, puna požrtvovanja i samopregorenja za više ciljeve, puna ljubavi i osjećanja prema domovini, prema kulturi i pravdi, omladina Italije se danas bori na svim frontovima sa toliko hrabrosti, oduševljenja i vjere da je već postala legendarna. Vaspitana u duhu fašizma, nacionalno svjesna i pouzdana, omladina Italije se bori za spas vjere, kulture i civilizacije. italijanska omladina danas gine i lije krv za Novu Evropu. . Nova Evropa se već podiže na herojskim žrtvama. Italijanska omladina nesebično daje najveći doprinos Daleko od svoje porodice, daleko od mirnog doma i dobre nježne majke, daleko od svog rascvjetalog vrta, od svoje lijepe Italije, italijanska omladina se bori na tuđem tlu i gine u časnoj i herojskoj borbi, da bi pripremila srećnije i bolje dane za mlade generacije koje dolaze.. Mi znamo da je omladina Italije prva počela otvorenu i neprekidnu borbu protiv boljševizma, mi znamo da italijanska omladina ima najveće zasluge za preporod Nove Evrope i za duhovno ozdravljenje i preporod mladih generacija u Evropi koje su bez pouzdanih vođa lutale i pravile nepopravljive greške. U Italiji se takve greške i takve stvari nijesu mogle događati. Italijanska omladina nije lutala i nije mogla da luta jer je imala svoga Vođu, Druga i Učitelja. Italijanska omladina je bila svjesna svoje dužnosti i svog istorijskog zadatka jer je uz nju bio stalno Duče.

Od mladića Duče je stvorio heroje, od djećaka Duče je stvorio najhrabrije vojnike, jer samo mladost zna da umre sa pjesmom na usnama i vjerom u pobjedu... Velike borbe iz dana u dan i govore o hrabrosti mladih Italijana, red mladih heroja se povećava iz dana u dan..

Italija je danas ponosna, ponosnija nego ikad . Italijanske majke su srećne jer su učinile jedan ogromni doprinos naciji, jer su rodile takve sinove... Ponosna je i Evropa na italijansku omladinu. Ponosna je, jer je ta omladina srušila nesigurne i nepouzdane temelje na kojima su počivali laž, licemjerstvo i nesreća, ponosna je jer je ta omladina dala najveće žrtve za njezino ozdravljenje, za njezin prestiž i napredak...

Juri vrijeme svojim vrtoglavim tokom, juri i sa sobom nosi sve što je privremeno, nesigurno i nepouzdano. Ostaje samo ono što je trajno, vrijedno i sposobno. Herojizam mladih Italijana ostaje i ostaće kao istorijski spomenik koliko je u najtežim trenutcima, kad je čitavo čovječanstvo ležalo u dubokoj agoniji, učinila jedna omladina i za svoju naciju i za čitavo ljudsko društvo. Ostaće kao vječiti primjer mladim generacijama koliko se i kako vole svoja nacija, koliko se i kako poštuju prava drugih nacija .

Omladina Italije je danas ponos mlade Evrope. Omladina Italije će taj naziv sačuvati za vječita vremena

Bim.

ŽENA —
društveni problem
Položaj žene u našoj prošlosti

Žena je od davnina bila veoma interesantan problem koji je zanimao i mučio filozofe, psihologe, ljekarnike, moraliste, sociologe i kriminaliste. Mnogi su od pomenutih tvrdili da žena pretstavlja jedno slabije stvorenje od muškarca po svim svojim duševnim osobinama i odlikama. Drugi su naprotiv najkategoričnije pobijali sve te veoma proizvoljne tvrdnje, ističući da uopšte između žene i muškarca nema duhovnih razlika, nego da su žena i muškarac podjednako jaki i da se razlikuju samo načinom života i tjelesnom građom. Problem žene kao društveni problem postoji od davnina. On se shvaćao i rešavao na razne načine, *on se i dan danas nalazi* u pitanju i rešavanju. U raznim zemljama i kontinentima, u raznim vremenima i dobima ovaj se problem rešavao na različite načine ponekad za naše današnje shvatanje i vrlo neshvatljive. Kod izvjesnih naroda žena je tretirana kao stvorenje niže, bezvrijednije za bilo kakav društveni rad. Ona je bila u pravom smislu riječi rob i mučenik. Veoma su karakteristična azijatska mišljenja o ženi i njezinom položaju u porodici i društvu. U Indiji su se žene morale pridržavati naročitih propisanih zakona od kojih navodim u izvodu ove:

„Žena mora cijelog svog vijeka da sluša i da se klanja. Kao djevojka da se klanja pred svojim ocem, kao žena pred svojim mužem, kao udovica pred svojim sinovima".

„Kad se muž smije treba i žena da se smije, a kada on plače treba i ona da plače".

„Ma koliko muž bio mator, ružan, neprijatan i strog, i ma pored toga izgubio još i cjelokupno imanje, ipak zato treba žena svu svoju pamet, ljepotu i privlačnost na to da upotrijebi, kako će što ljepše postupati i kako će što više zadovoljstvo pričiniti mužu koji je njen neograničeni gospodar na zemlji".

„Kad da muž ženu bije, ona treba strpljivo da snosi kaznu, da ga uzme za ruku, zahvalno ga poljubi i zamoli za oproštaj što ga je naljutila".

„Za ženu nema osim njezinog muža drugog božanstva na zemlji!"

Ipak iako je civilizacija i nauka džinovskim koracima prodrla po čitavoj kugli, ona još uvijek veliku muku muči sa navedenim i sličnim pojmovima o ženi i njezinim dužnostima i pravima. Još se uvijek nađe po koji kutak gdje je žena i dalje rob i mučenik u pravom smislu riječi. Postoji jedno krivo i neopravdano mišljenje kod nas i oko nas kad je riječ o našem shvatanju žene i njezinog položaja u našoj prošlosti, kao i u sadašnjici. Mnogi su tvrdili sa tendencijom ili bez tendencije, da je žena u našoj narodnoj prošlosti bila rob ka potcinjena, nalazeći se na vrlo niskom položaju u društvenim odnosima i životu...

Velika je pogreška nešto tako tvrditi, jer je baš položaj žene u našoj prošlosti bio na zavidnoj visini, možda na zavidnijoj nego kod mnogih većih i kulturno naprednijih naroda. Položaj žene u našem starom društvu možemo najbolje rekonstruisati prema našoj narodnoj poeziji. Prema nar. pjesmi ženi se daje takav dostojanstven položaj, takvo odlično mjesto, kakvo joj jedva daje moderno i savremeno društvo. Naši najpoznatiji junaci i heroji ne zovu ženu drukčijim imenom nego: „mila dušo", „vjerna ljubo", „plemenita gospodo" Marko Kraljević na jednom mjestu kad je riječ o njegovoj ženi veli:

„Ja na domu imam ljubu vjernu,
Plemenitu Jelicu gospođu..."

Iz ovoga se jasno vidi koliko se žena poštovala i cijenila kao pravi drug i ravnopravni saputnik. To poštovanje je niklo iz *prave i iskrene ljubavi osnovane na najčišćoj* i najdubljoj moralnoj podlozi, jer samo **ono što se poštuje to se može iskreno ljubiti.** Onakvih iskrenih veza i odnosa, onakve prave i čiste međusobne ljubavi kao što je crta naša n. r. pjesma teško je naći kod ostalih naroda. Ali baš te najmoralnije veze pune duboke etike i iskrenosti omogućile su ženi da postane potpuno ravnopravni član naše društvene zajednice.

U tom našem društvu žena učestvuje u svim narodnim pitanjima. Ženi se potpuno slobodno dopušta da raspravlja i kritikuje što valja a što ne valja. Primjer za to naravno daje krunisana glava. Car Lazar dopušta da g. Carica Milica otvoreno kod pred svim državnicima, ondašnjim velikašima, zato što nije nigdje podigao za užbinu. On to ne prima samo kao savjet i prekor nego kao ispravnu primjedbu i prazninu. Na drugom mjestu on svojoj ženi potpuno ostavlja slobodu mišljenja riječima:

„Koga bi ti brata najvoljela, da ti ostavim u bijelom dvoru." Tu veliku slobodu i ravnopravnost žena nije, kao što bi se moglo *pomisliti, nikad iskorišćavala u svakodnevnim* prilikama i stvarima. Ona to nije mogla ni da učini imajući najljepše duševne odlike: vjernost, odanost, stidljivost i poslušnost. Žena Radul-Bega kad je ovaj pita za savjet kaže ovako:

„O spodaru Bego, Radul, bego,
Dje su žene ljude svjetovale .."

Mnogi će reći da se u tim stihovima nalazi ropska pokornost na koju je žena zapostavljanjem i ugnjetavanjem bila naviknula. Međutim to nije ispravno, to je samo dokaz koliko je naša žena bila plemenito vaspitana i odgojena, da se uvijek plašila da ne bi svojim savjetima zlo učinila. U tim stihovima leži najpleminitije drugarstvo i duboka mudrost. Takve osobine treba da prime i naše savremene žene, jer samo dobre majke, samo čiste i moralne žene, moći će da zajedno sa muškarcima vaspitavaju žensku omladinu i da sa muškarcima rame uz rame, kroz dobro i zlo, uvijek rade za napredak i dobro svoje zemlje i svojeg naroda.

Zar se mi svi ne divimo ženi iz naše prošlosti? Zar joj mi svi ne priznajemo potpunu ravnopravnost i jednak udio u vaspitanju naših generacija i stvaranju nacionalne misli i nacionalnog duha? Zar može biti u današnje vrijeme moralne i duhovne smutnje uzvišenijeg *primjera od Prijezdi e Jelice!* Turci opsjedaju Stalać i traže od vojvode Prijezde da im preda tri najveća dobra: vjernu ljubu, sablju novajliju i konja ždrala. Prijezda ubija konja, lomi sablju, a ženi kaže:

O Jelice gospođo razuma,
ili voliš sa mnom poginuti
il Turčinu vjerna ljuba biti?..."

Jelica za trenut misli U dnu ispod bedema teče krvava Morava i mami u provalast prijeteći o strašnoj smrti i njezinoj grozoti i pomalja se smrt jeziva i strašna u svojoj stvarnosti... Na drugoj strani život se smije razuzdanim kikotom i priča o uživanju i istočnjačkim sarajima i haremima. Priča o drhtanju tijela i duše. Jelica zna da je u turskom saraju čeka slast i uživanje Ali je to za nju gadno i prljavo. Ona ponosno kaže svojem Prijezdi

„Volim s tobom ... poginuti
No ljubiti na sramotu Turke..."

Mi smo svi ponosni što imamo ovakve žene. Mi imamo još divnijih i uzvišenijih primjera Mi znamo da nigdje žena nije odigrala značajniju ulogu majke, sestre i žene nego kod nas

Zato kad je riječ o današnjoj ženi, i kad naše obrazovane žene smatraju potrebnim da i one trebaju da učestvuju u našem javnom životu, a to je van diskusije, moraju prije svega da imaju u vidu lik srpske žene, majke sestre i junakinje moraju da prime sve nekadašnje lijepe osobine i odlike koje su krasile našu ženu i od nje stvorile legendarni pojam.

U tom smislu treba vaspitavati i našu žensku omladinu, treba je navikavati da se što više zabavi oko dužnosti koje joj se nameću. Pravilnim shvaćanjem dužnosti i njihovim rešavanjem dolazi se bez galame i buke do konačnog cilja, do ženinih prava i, što je još važnije, do srećnije zajednice... *B M.*

ИЗ ПРАВНЕ ТЕОРИЈЕ И ПРАКСЕ

Доказна снага претпоставки

Како се презумпцијама прибјегава у случајевима неизвјесности, немогућности или тешкоће сазнања извјесног спорног факта, природно је да презумпциони закључак буде у сили и важности све дотле док постоје разлози који су учинили да се употреби презумпција. То начелно значи да треба дозволити изношење доказа против презумпције. Али противдоказ није увијек допуштен. Зато се у том погледу презумпције дијеле на: оне које се могу обарати супротним доказом (оборљиве, praesumptiones iuris tantum), на оне код којих је ограничен супротан доказ, и на оне које не допуштају супротан доказ (необорљиве, praesumptiones juris ac de jure). Између оборљивих и необорљивих презумпција налазе се, дакле, такве презумпције код којих закон прихвата супротан доказ само у случајевима специјално означеним, или не дозвољава да се тај доказ изводи на који други начин сем оним средствима која он показује. У § 114 С.Г.З. имамо примјер за једну овакву ограничено оборљиву презумпцију. Против презумпције да је отац дјетета, које је родило у браку после 180 дана од вјенчања или за 300 дана послије смрти мужевље, муж мајке дјетиње — смије се само истицати немогућност полног општења између мужа и поменуте мајке *у назначено вријеме.* Никакво друго доказивање не вреди.

Оборљиве презумпције претстављају правило, необорљиве изузетак. Необорљиве презумпције постављене су обично уз императивне прописе. Њих највише има у процесуалним законима, у трговачком законику, мјеничном, чековном и др. Из тога би се дало закључити да су оне већином постављене у интересу јавног поретка. Зато се против њих и не допушта доказ. Сигурност јавног поретка не би била тврда, када прописима којима је заштићен не би било прибављено пуно поштовање. Ако су необорљиве установљене у јавном, оборљиве *презумпције су постављене у приватном* интересу, док се за ограничено оборљиве може рећи да су донесене и у једном и у другом.

Необорљиве презумпције су нападане у науци. Неки правни писци траже да се оне одбаце и умјесто њих донесу прописи који ће непосредно регулисати односну материју. Оне потсјећају на правне фикције, а у праву постоји тежња да се фикције избјегну. Разлика између необорљиве презумпције и правне фикције је у томе што је фикција свјесно *закључивање супротно познатој стварности,* док је презумпција закључивање из познатих чињеница на непознате, неизвјесне и тешко дознатљиве. Заједничко им је то што се и против једне и против друге не могу износити докази. Необорљивој презумпцији ће се приступити у случају немогућности и тешкоће сазнања неке чињенице која је важна за јавни поредак или благонаравље. Ако се касније сазна право стање о реченој чињеници, а закључак презумпције се не поклапа са њим, необорљива презумпција се самим тим претвара у правну фикцију. Примјер за правну фикцију налази се на крају прве реченице § 43 С.Г.З., гдје се каже да ће се, у призрењу права, дијете које се мртво роди сматрати као да никада ни зачето било није. Овдје се зна да је дијете мртво рођено, али се, противно стварности, закључује сасвим друкчије.

Ово што смо досад рекли о оборљивости односило се на законске презумпције. Да ли то важи и за природне? Француски грађански законик допушта природне презумпције само у извјесним случајевима; наш их не помиње, али ми до њих долазимо обилазно. Тенденција *је да их што мање буде; зависе и од* увиђавности судије, па је према томе природно да се могу побијати. Ми сматрамо да су природне презумпције у највише случајева оборљиве. Да ли има необорљивих природних презумпција? У чл. 1350 француског грађанског законика, према тумачењу Жосерана, предвиђа се између осталог и необорљива презумпција за акте које закон оглашава ништавним, јер се сматра да су учињени у превари или злој намјери. Чл. 1353 истог, говорећи о природним презумпцијама, каже да се оне могу стварати у случају кад се у спору налази акт који је нападнут из разлога преваре или зле намјере. Ако би, дакле, судија стекао увјерење да је неки правни посао потекао из зле намјере *или преваре, а нема прописа са* придодатом презумпцијом која би се односила на тај случај, може ли он да, у интересу јавног поретка и благонаравља, створи природну и необорљиву презумпцију? Сматрамо да може, а то доказује-мо сличношћу и подударношћу назначених предмета чл. 1350 и 1353 Code civil-a. Како судија у одлуци мора наводити разлоге који су га руководили да створи односну необорљиву презумпцију, логично би било закључити да њена необорљивост важи само за поступак у првој инстанцији. Необорљива природна презумпција, по нашем мишљењу, може се касирати.

Тако исто држимо да и наше приватно право дозвољава судији да ствара необорљиве презумпције, иако у законима нема за то директног овлашћења.

У чл. 1352 француског гр. законика каже се да презумпција ослобађа доказивања онога у чију корист она постоји. Онај који би имао да докаже нешто, ако се позове на неку презумпцију која одговара његовом случају, не доказује спорну чињеницу. Али он мора доказати основе презумпције. Например, ако се неко у спору позове на презумпцију патернитета брачног дјетета, он се ослобађа доказивања да је баш муж мајке отац тога дјетета, али мора доказати да се дијете родило у времену од 180 дана по вјенчању па до 300 дана по мужевљевој смрти или разводу брака.

***Презумпције, биле оне законске или* природне, утичу на помјерање терета доказивања с једне на другу парничку странку. Код оборљиве презумпције, лице против кога она стоји, ако хоће да се ослободи њеног штетног дејства, мора да обара закључак презумпције, дакле да изводи доказе о самој спорној чињеници свим доказним средствима. Код ограничено оборљиве, оно има да доказује спорну чињеницу само на онај начин како је у закону речено. Код необорљиве, оно нема право да изводи доказе о спорној чињеници, о којој је на основу презумпције створен закључак.**

Сада да видимо како утиче презумпција на правила о распореду терета доказивања. — Паулус је рекао: Ei incumbit probatio qui dicit, non qui negat (терет доказивања пада на онога који тврди, а не на онога који одриче). Ако тврдиоцу иде у прилог каква презумпција, терет доказивања, под условом да је та презумпција оборљива или ограничено оборљива, прелази са тврдиоца на порицатеља. У том случају Паулусово правило се мијења у: „Ei incumbit probatio qui negat, non qui dicit". Диоклецијан и Максимилиан поставили су правило: „Actori incumbit probatio". У случају да у корист тужиоца постоји презумпција, он се ослобађа доказивања спорне чињенице, а терет доказивања пада на оптуженога. Зато, у случају оборљиве или ограничено оборљиве презумпције горње правило се мијења у: „Reo incumbit probatio". — Треће правило о терету доказивања гласи: In exceptionibus reus partibus actoris fungi oportere" (оптужени који чини приговоре мора да докаже оно што приговара). Ако у корист приговарача постоји презумпција, онда с њега терет доказивања прелази на *супротну парничку странку, тј. на тужиоца.* Из свега слиједи закључак: доказивати спорну чињеницу мора онај парничар који против себе има оборљиву или ограничено оборљиву презумпцију.

Правник

ENGLESKA ZABRINUTOST

Uoči budi predratne evropske krize, dok su još britanski ministri mogli ići na nedjeljne izlete, na t. zv. „Weekende", donio je jedan londonski dnevnik karikaturu tadašnjeg ministra predsjednika, kako puši i peca ribu, sjedeći na velikoj stijeni, koja se baš odvalila nad dubokim virom jedne rijeke. Predsjednika to nije uznemiravalo. On je i dalje bacao svoju udicu...

Ova je karikatura tada evropskim narodima trebala pokazati englesku hladnokrvnost i čvrste živce, a smatrali su je značajnom za t. zv. „engleski optimizam" t. j. uvjerenje Engleza, da će se na kraju krajeva za Englesku sve dobro svršiti pa što god se na svijetu događalo.

Rat, koji su Englezi htjeli i izazvali, izveo je u cijelom svijetu pa tako i u Engleskoj mnoge promjene. Danas su i karikature engleskih listova sasvim drugačije nego prije rata. U njima se mjesto hladnokrvnosti odražava sasvim drugi duh, jer je ono, što se na ratište događa, previše i za „engleski optimizam". Engleski se vlastodršci, naravno, pred svojim narodom još pokušavaju ponašati kao hladnokrvni igrači kod partije karata i oni „blefira" kao kod pokera ali se s vremenom razotkrije pravo stanje na ratištu i u politici, pa su onda prisiljeni izlaziti pred svoju javnost s novim opravdanjima, pretvarajući poraze u „pobjede", bježanje u „pobjedonosno strategisko povlačenje", bacajući preko svega umjetnu maglu novih velikih „osnova", koje, „osiguravaju" konačnu pobjedu.

Ali engleska javnost, koja se razočaala mnogo puta od Namsosa i Andalsnesa, za vrijeme norveške ekspedicije do Dunkerkua, Diepea i Tobruka, stekla je stanoviti oprez i ozbiljnost u prosuđivanju ratnih i političkih događaja pa ne prima sve pod gotov groš. Stoga se danas mjesto „optimizma" opaža sve veća zabrinutost u promatranju opšteg položaja i njegovih pojedinosti.

To se može pročitati, nekad jasno, a nekad između redaka u izjavama engleskih političara i engleskog novinarstva. Na slične pojave nailazimo i u Sjedinjenim Američkim Državama.

Nema sumnje, da čovjek mora biti oprezan kod čitanja anglosaskih izvještaja jer demokratsko novinarstvo ima svoj osobiti način pisanja, na očito kad mu treba priznati koju gorku istinu. Ali Anglosasi, koji se vole hvaliti „slobodom" svog novinarstva, i ako su za vrijeme rata uveli cenzuru, i koji vole govoriti, da se u pisanju njihovih novina odrazuje njihovo javno mišljenje, moraće priznati, da je zabrinutost, koja se u *novinama opaža, izraz njihove javnosti.*

Čelebić

Broj 1285 G. R.

U ime Njegovog Veličanstva

Viktora Emanuela Trećeg

po milosti Božjoj i volji narodnoj

Kralja Italije i Albanije

Cara Etiopije

RATNI VOJNI SUD ZA CRNU GORU

izrekao je sljedeću

PRESUDU:

u procesu protiv:

1) Gardašević Mirka pok. Sava i po majci Beletić Maria rođen u Ubli (Čevo) 13-XII-1902, zemljoradnik.

2) Mićunović Milan pok. Nenada i po majci Đuričković Jovana, rođen u Velestovo (Čevo) g. 1922 ovdje nastanjen, zemljoradnik

Zatvoreni: 1) od 28-VI-1942 pobjegao 4-X -1942
2) od 13-VI-1942.

KRIVI SU:

a) za učešće u naoružanoj pobuni (čl. 3 Dučeovog raspisa broj 105) jer su učestvovali od novembra 1941 do februara 1942 na teritoriji Ubala i Velestova u oružanoj pobuni protiv moći Italijanske Države povezane sa vojnom okupacijom Crne Gore.

b) za nasilnu pljačku (čl. 628 K. P. prvi i posljednji stav broj 1 K. P.) jer su u Velestovu naoružani sa puškom, prisvojili nasilno svo mobilije sa kojim je bila snabdjevena kuća.

Ostalo izostavljeno
iz tih razloga

u smislu objavljenog Dučevog raspisa broj 105 čl. 11 628 K. P., 479—483—488 K. P. proglašava se krivim Gardašević Mirko za učešće u oružanoj pobuni i sa tako izmijenjenom rubrikom, u otsustvu, kažnjava ga na vječitu robiju; proglašava Mićunović Milana krivim za krivično djelo po čl. 3 Dučeovog raspisa broj 105 i priznavajući mu olakšavajuću okolnost za učešće u pobuni od najmanje važnosti pa se osuđuje na kaznu 24 godine zatvora; obadvoje *da plate sudske troškove. Oslobađa* obadvojicu optuženih za djelo nasilne pljačke, jer stvar ne sačinjava krivično djelo.

Naređuje se objavljivanje ove presude u smislu zakona predviđeno čl. 32 K P. i jedan put u lokalnom listu.

Ovako riješeno u Cettinju 18 marta 1943-XXI.

Pretsjednik s. r. Gen. Marotta Izvjestilac s. r. Kap. Montaruli Sudije: s. r. Potpukovnik Palma — Major Scalzo Kap. Albertazzi — Vojni Zapisničar s. r. Por G. Chirulli.

Presuda je postala izvršna pri izricanju. Vojni zapisničar s. r. Kap. Vettorini.

Da je ovaj izvod vjeran originalu.

P. M. 142, 19 marta 1943-XXI.

Zapisničar: s. r. Alfredo Versace.

Tvrdi:
Pukovnik
Kr. Carski Vojni Tužilac
s. r. G. Toscano

Ratni vojni sud za Crnu Goru

Jokić Jankova Ande iz Kočana-šelo Riđani sa krivičnim dekretom od 9 februara 1943-XXI kažnjena je na dva mjeseca zatvora, jer je dana 29 januara 1943 prodala u Nikšiću mlijeka koje je sadržavalo 30% vode, utvrđeno analizom.

P. M. 142, 24 marta 1943-XXI

Vojni Zapisničar
s. r Kap. A. Versace

Ratni vojni sud za Crnu Goru

Burić Vidosava pok. Mila iz Mokronje (opština kočanska) sa krivičnim dekretom od 9 februara 1943-XXI kažnjena je na dva mjeseca zatvora, jer je dana 29 januara 1943 prodala u Nikšiću mlijeko koje je sadržavalo 60% vode utvrđeno analizom.

P. M. 142, 24 marta 1943-XXI

Vojni Zapisničar
s. r. Kap. A. Versace

Ratni vojni sud za Crnu Goru

Ćirović Jovanka pok. Gaja, rođena u Glibavcu nastanjena u Rubezi, sa krivičnim dekretom od 30 januara 1943-XXI kažnjena je na dva mjeseca zatvora, jer je dana 23 januara 1943-XXI prodala u Nikšiću mlijeka koje je sadržavalo 50% vode, utvrđeno analizom.

P M 142 24 marta 1943-XXI

Vojni Zapisničar
s. r. Kap. A Versace

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

Прошле суботе у 20 часова приказивана је репризa мелодраме у 5 слика „Дјевојчина клетва" од Љубиша.

У суботу 3 априла даваће се у 20 часова премијера комедије од Франца Молнара „Посластичарка".

Сљедеће недјеље у 18 часова приказаће Дјечје позориште под управом режисера Василија Шћућкина комедију у 3 чина „Цар Ћира".

ПОДГОРИЧКА БАНКА
У ПОДГОРИЦИ

одржаће ДВАДЕСЕТ-ДЕВЕТИ редовни збор акционара дана 30 априла 1943 год. у 10 сати прије подне у банчиним просторијама Бокешка улица бр. 28 са сљедећим дневним редом:

1) Избор перовође збора, тројице акционара за овјеру записника и тројице за бројење гласова;
2) *Извјештај Управног и Надзорног одбора* о раду и завршним рачунима у 1942 години;
3) Давање разрешнице Управном и Надзорном одбору;
4) Избор чланова Управног и Надзорног одбора према чл. 29 и 42 друштвених правила;
5) Предлог буџета личних и материјалних издатака за 1943 г.; и
6) Предлози акционара поднесени по чл. 20 друштвених правила.

Акционари који желе учествовати на збору дужни су своје акције депоновати најкасније 3 дана прије збора код Подгоричке банке у Подгорици, Црногорске банке — Цетиње, и Никшићке Кредитне банке — Никшић.

Подгорица, 17 марта 1943.

2—3 **УПРАВНИ ОДБОР**

ДНЕВНЕ ВИЈЕСТИ

ЛИЧНЕ ПРОМЈЕНЕ

Декретом Њ. Е. Гувернера

а) Постављени су

у Даниловом Граду:

Лакић П. Видосава, за привремену учитељицу основне школе.

у Никшићу:

Буковановић Б. Крсто, за чиновника при Среском начелству; Кустурдић И. Стеван, за чиновника поштанског уреда.

у Шавнику:

Делетић Ј. Вукосав, за привременог учитеља у Вреници; Станковић М. Панто, за привременог учитеља основне школе у Тешњима.

у Сјеници:

Календе З. Вехбо, за ванчиника дневничара болнице.

у Подгорици:

Марсенић Бјелица М. Даринка, за привремену учитељицу основне школе у Ублима; Мијовић А. Крсто, за привременог учитеља основне школе у Буковићима.

б) Премјештени су

у Беране:

Аковић М. Светозар, канцелариски чиновник Среског суда у Сјеници, у Окружни суд (по молби).

у Никшић:

Лазаревић Јагош, службеник царинског уреда у Подгорици, за старјешину (по потреби службе).

у Колашин:

Бакић Л. Милан, учитељ основне школе у Штитарици (срез Колашин), у Пољ (по потреби службе)

в) Опозвани се декрет

Радуновић Ј. Милоша, јер се добровољно захвалио на службу.

г) Отпуштени су

у Никшићу:

Будајић Б. Војин, учитељ основне школе у Одринићима.

у Бару:

Ђуровић М. Душан, учитељ основне школе у Дупљу.

у Беранама:

Ђуровић Врбица Л. Босиљка, учитељица женске занатске школе.

у Колашину:

Радовић М. Мила, чиновници при-правник Среског суда.

у Бијелом Пољу:

Стефановић Марија, учитељица основне школе у Љешњици; Стефановић М. Мирољуб, учитељ основне школе у Љешњици; Ђаловић А. Урош, учитељ основне школе у Бистрици.

у Новој Вароши:

Ибрахимовић Хајрудин, ванчиник дневничар Среског начелства.

Регулисане положаја службеника Црне Горе

Интерниранци службеници

Интерниранци службеници имаа право само на храну и стан у концентрационом логору.

Одлука о полицијској конфискацији или о интернирању повлачи за службеника суспендовање од чина и дужности.

У случају заштите интервјуа, Директори за персонална питања дисциплински не поступају против дотичног службеника, саслушавши инцилене Комисије. За случај интернације друге врсте, однос се доноси одлука о отпуштању из службе.

П родици службеника, сталног или несталног, који је интерниран из разлога изразите заштите, исплаћује се од дана одлуке о интернацији привременим износ који одговара потребним основним принадлежности, али без повећице од 43⅓%.

Породици пак сталног службеника који је интерниран из других разлога, а не из разлога народне заштите, ниће се ништа исплаћивати.

Пенсионери ухапшени

Пенсионисани службеник који буде ухапшен, кривично осуђен или интерниран, и даље ће примати пенсију, по издатом пуномоћију другом лицу.

Ко спада у чиновничку породицу

Под појмом породице чиновника сматра се бр чни друг, дјеца млађа од 21 године, крвни сродници у правој линији и рођена браћа мл.ђа од 21 године, које он издржава и који с њим живе у кућној заједници.

Врсте интернација

а) Заштитна интернација или интеркација из разлога народне заштите, одређује се за оне особе које се својевољно пријаве италијанским властима, да би се заштитили од евентуалних зверја репресалија од противних елемената.

б) репресивна интернација одређује се за оне особе које су извршиле непријатељски акт учешћем у оружаним бандама, у комунистичким бандама, или будуј заробљени у акцијама разчишћавања, помагача и т. д.

в) Превентивна интернација одређује се за оне особе које су развијале било какву дјелатност или које изазивају став које се сматра противан и неприкладан посебним војним и политичким интересима.

г) Интернација усљед кривичних радњи.

† Др. Нико Мартиновић

У понедјељак предсједник Министарског савјета у Лондону, у 54 година живота, послије дужег боловања, др. Нико П. Мартиновић, дугогодишњи управник болнице „Данило I“.

Покојни др. Нико у својој шетњи и дедикатној службе, као истрајни борац у хирургији, стјекао је опште признање и поштовање.

По свој фамилијарној традицији и по свом високом школовању учиоје је био вјерни чиститељ національним осјећајима, па је и изузимајући високо мјесто у многоугодној општеној потреби. Његов рани губитак и са стране, и у доба кад су нам овакви људи најтребенији, остаје у нашим иначе пропраћеним редовима неизмјерну празнину.

Из великог учитеља свега трајанства сачуваћемо је у чиј у породичној традицији у Бајицама.

Мир пепелу његовом, а увијеленој и незбринутој породици његовој и наше тоолко сачуваћемо.

Реконструкција Среског националног одбора на Цетињу

Ових дана извршена је реконструкција Среског националног одбора на Цетињу, који се, по својој одлуци од 22 марта т. г., овако конституисао: претсједник г. Никола М. Беговић, мајор у пенсији; секретар д-р Мило Прља, чиновник; чланови: г. војвода Иво Радоњић, претсједник Цетињске општине; Павле Ђуровић, срески начелник; Милисав Добричанин, адвокат.

Канцеларија Одбора налази се у згради Среског начелства, Његошева ул. бр. 105. Редно вријеме је од 8.30 до 12 и од 15.30 до 18 часова сваког дана сем празника.

Ред вожње

Распоред аутобуских редовних линија на територији Црне Горе

АУТОБУСИ ПОЛАЗЕ:

а) понедјељком, сриједом и четком

1)	из Подгорице за Никшић	у 9	сати
2)	„ „ „ Беране	„ 8	„
3)	„ Бара „ Цетиње	„ 8	„
4)	„ Никшића „ Подгорицу	14	„

б) уторником, четвртком и суботом

1)	из Цетиња за Подгорицу	у 14	сати
2)	„ „ „ Бар	„ 8½	„
3)	„ Подгор. „ Цетиње	„ 9	„
4)	„ Беране „ Подгорицу	„ 8	„

ВИЈЕСТИ ИЗ ПОДГОРИЦЕ

поводом свеобјавајних неугода

Прије крајње рјешења треба се се у равнању од неколико дана теже свобра ајте мере е у корису су дије жене наше срби под аутоно бијелим мјерама. Ово ће ствјерјено бити ако ће се у дјелу ста исиреба ухапшена и при-на, кој се однос на пра-ниво развијене свобрдоа и ирсмиа у самом граду. Ко ствјерјено ухапшена и почетима и проглашењима са јасно одређеним и конечним ухапшима који се шрба приврдиваати.

Па ипак, послијеме чеглое су најпри-ја локаа до се ме пратиоа мјеро нијемуре и није обиљиле схватила како с једне шако и с друге стране.

Како је аутономијска свбрадоа у Подгорици веома развијен и жив, то је потребно да и погаче и проглашиа буду веома пажљиа и да се приврдиваају одређених и за ово свијалено наглешених пропоса...

Важна наредба

Наше здравствене и хемијске прилике јоа увијек се налазе на врло ниск и спне у. Један вели дио наших становника жиа под веома шешким условима у слобои, мездраном, нанушеном и нез сијем стаоа.ма. У таквим условима се шк положају, у том последу налаза велики број мобо-ни, чиа поврбно ни -ашом.ниа.

Са нетиарним условима се ниа.ма, ако се не дана у дан опасноа разних блести. Иаа-ја-ко су у ниа, и помкардно сасвим добр ирлике и колоиа наша средне, гроаско Поглаа-нарство је једно једну ниома корисну наредбу, која се становницима шра шо нашијеја приврдиваати, како роди лечоа, тако и рода опшшее интереса.

У комеа.ниа наредби се нешкиаиа да се мора строго пдиаиа на чистоду јаних локала и правилних ста нова. Такоре се становницима препоруја се одржава.ње хаиа.ница, које је од ниаа.ог значја ваи и хиа.на становта.

Једна специјална здравствена комисија обиђе и прегледа сва.ка.ква.ка становта, да се увјери у хиа.ниа.ку и врјеме становништва при-ма.ма наредби наведе и одређених прописа.

За ниаа.ке виноградаре

*Ускоро ће ниа.ки виноградари добиа.ти потребне хемијске плаве ваи.ке за ниа.ка.ка.ка.ка.ка.ка.ка. Дјеленце ће се ра.ши.ти само оним виноградарима, који су се у ва.ма.ка.ка.ка.ка.ка.ка.ка

Велики пораз комуниста у Босни

Борбе у Тунису распаљују се све жешће

МИКАДОВИ САМУРАЈИ

— Стари витешки дух у борцима новог Јапана —

Исто тако као и Њемачка и Италија поносно је и Јапан чијој пијаној и окрутној сјајности и моћи тих подмораница. Нема се да су Јапанци још прије 250 година имали скоро прве дриме подморнице. Послије свјетског рата 1914—1918 свјетска је Јапанска царска морнарица имала подморничке јединице, али у данашњем искуству њемачке ратне флоте, да би тек довршије, водећи рачуна о свим специјалним стратешким захтјевима широког пацифичког простора, тј. и свјетске путеве наводне конструкције и борбе тактике.

Ето ми већ скоро годину и по дана отвореног Јапан наиђе на страну осовинских снага у борби против Сједињених Држава и Енглеске, и како је дотле успјеле постигао за то сјајнијем при кратко вријеме! Сваким даном показивало се све очигледније да су јапанске подмornице, морнари и авијатичари увијек и свуда боре са истом енергијом и пркосом смрти. Од доба поморске конференције, одржане у Вашингтону 1922 године, покушавали су Британци и Сједињенодржавци да свој свој ратни ратни развој боље спјате јапанске ратне морнарице. Односом бојних бродова и крстарица (5:5:3), одређеним на тој конференцији, био је Јапан већ унапријед тако јако запостављен, да је та држава одмах скоро одјетала категоричну потребу да се одједа за другим офензивним борбама поморским конструкцијама, као о би мо и афирмирати своју положај источно-азијске велесиле. Ово спутавање великих поморских снага довело је до тога да је Јапан ускоро постигао најбудућу важну и градњи поморске авијације, а ваздушне, брзих и патролних чамаца, и у приоме ратуа — нарочито — подмornица. Но и теку пацифистичкој утопији бечјих 1936 године) могао се Јапан надјела и побједи Јапана којима је био спутан, будући да није вишне хтио пристати на на кеке ограничења, па ни у погледу изградње великих поморских борбених јединица.

Најбољи доказ за правилност јапанског схватања дала је колосална чувајета побједа код Хаваја, извојевана 8 децембра 1941 године. Потпуно неочекивано, као олуја, јапанци су се у хору тог обичним денембарског дана јапанска борбена авиоратаи, који су се дигли са носача анисна да изврше напад на главнину сјеверноамеричке пацифичке флоте, која је скоро страна очекивала напад на Јапан. У Бисерној луци — Пирл Харбур — много хиљада чиста дјелова од Јапана, оцјенили су с великим сјеверноамерички бојни бродови у потпуној неактивности. Сада је потпуно и неочекивано! Битка се расплетала као гроч из ведра неба. Још су јапански борбени авиони у бијелуком лету разарали непријатеља на противавионска оружја на полубачаи великих бојних бродова, а већ се сјајно сједнјаше авиони са јапанских бомбардера на челичне конструкције бродова. Истовремено су и специјалне подморнице јапанске морнарице пренесе у напада торпедима. Те једнимне су с - проврјеле и изнад у њихових мрежа у непријатељску луку, да би предиле своја торпеда на непријатеље близине. Овај изненадни напад у којему су учествовали подморнице и авиони у потпуно неочекивано непријатеља, скоро су се - - -